

Ályktun 42. þings BSRB um atvinnumál

Ísland er ríkt af auðlindum sem nýta þarf á hagkvæman hátt við uppbyggingu efnahagslífsins. Mikilvægt er að standa vörð um þær og sjá til þess að arður af þeim skili sér til landsmanna. Vistvæn nýting framleiðsluþátta og sjálfbær þróun er forsenda þess að hægt verði að byggja upp hagsæld til framtíðar. Mikilvægi endurnýtanlegrar orku á borð við jarðvarma og vatnsafl fer stöðugt vaxandi. Þá hefur sjávarútvegurinn lengi verið veigamesta undirstaða efnahagslífsins og svo er enn. Mikilvægt er að tryggja hagkvæma nýtingu auðlinda hafsins og þarfnast fyrirkomulag nýtingarréttarins endurskoðunar.

Mikilvægi íslensks landbúnaðar kom berlega í ljós við efnahagshrunið. Má segja að búseta á Íslandi byggi á þessari atvinnugrein þar sem hún tryggir matvælaöryggi í landinu. Þing BSRB leggur ríka áherslu á að styrkja þurfi rekstrargrundvöll landbúnaðarins.

Traustur grundvöllur hefur verið lagður að fjölbreyttri atvinnustarfsemi með aukinni menntun. Þess vegna er mikilvægt að stuðla að nýsköpun og hlúa að vaxtarsprotum. Vaxandi atvinnugreinar á borð við ferðaþjónustu, upplýsingatækni og líftækni skapa mörg störf og eru nær undantekningarlaust gjaldeyrisskapandi. Til að góðar hugmyndir verði að veruleika verður að tryggja fjármögnun þeirra. Með fjölbreyttu atvinnulífi og raunverulegri gjaldeyrissköpun fyrirtækja má draga úr líkum á stórfelldum örðugleikum í atvinnulífinu.

Lítið traust er á íslensku efnahags- og atvinnulífi og hefur það komið harkalega niður á fjölda fyrirtækja. Endurreisa þarf traust á efnahags- og atvinnulífinu og skapa heilbrigða atvinnustarfsemi og lífvænlegt rekstrarumhverfi. Koma verður á stöðugleika í efnahagslífinu, lækka vexti og aflétta höftum í gjaldeyrismálum. Þá er ljóst að mörg fyrirtæki standa illa vegna afleitra rekstrarskilyrða og mikilla skulda. Fjöldi fyrirtækja hefur þegar orðið gjaldþrota vegna þessa eða dregið verulega saman í rekstri. Aðstoða þarf þjóðhagslega hagkvæm fyrirtæki sem standa illa svo að flýta megi fyrir efnahagslegum bata.

Alvarlega staða hefur verið í atvinnumálum frá því að efnahagskreppan skall á og hefur atvinnuleysi ekki verið meira frá því að skipuleg skráning hófst. Til skamms tíma var það vart mælanlegt hér – þvert á móti hefur eitt megineinkenni hagkerfisins verið umfram eftirspurn eftir vinnuafli. Atvinnuleysi jókst á einu ári úr 1% í rúmlega 9% þegar verst lét. Nauðsynlegt er að bregðast skjótt við með markvissum úrræðum í atvinnu- og menntamálum. Samkvæmt nýlegum tölum frá Vinnuálastofnun hefur stærstur hluti þeirra sem nú eru skráðir atvinnulausir ekki lokið framhaldsnámi. Þar af er stór hluti þeirra undir þrjátíu ára aldri. Hvetja þarf þennan hóp til frerkara náms til að draga úr hættu á búferlaflutningum frá landinu og einnig til að koma í veg fyrir að langtíma atvinnuleysi nái að skjóta rótum. Með aukinni menntun styrkir fólk stöðu sína á vinnumarkaði. Stór hluti þeirra sem skráðir eru atvinnulausir sjá hins vegar ekki fram á að hafa efni á að stunda nám vegna fjárhagsörðugleika.

Í kjölfar efnahagshrunsins jukust skuldir hins opinbera stórlega og líkur eru á því að draga þurfi úr umsvifum þess á næstu árum. Fara verður mjög varlega í niðurskurð í opinberum rekstri til að hamla gegn auknu atvinnuleysi og verja grunnþjónustu samfélagsins. Öflug opinber almannaðjónusta hefur aldrei verið eins mikilvæg og nú. Þar starfa þúsundir í skólum, félags- og heilbrigðisþjónstu, konur í miklum meirihluta, svo dæmi séu nefnd. Það gleymist oft að líta á almannaðjónustuna sem mikilvægan hlekk í atvinnulífinu sem skilar þjóðfélaginu miklum arði. Þess vegna þarf að snúa dæminu við og efla hana í stað þess að veikja.

42. þing BSRB leggur til eftirfarandi áherslur í atvinnumálum:

- Tryggja þarf að aukin greiðslubyrði hins opinbera á næstu árum bitni ekki á grunnþjónustu í samfélaginu. Almannaþjónustan er mikilvægur hluti af atvinnulífinu og skilar samfélaginu miklum arði. Niðurskurður er því skammgóður vermir, hann er kostnaðarsamur og mun þar á ofan leiða til aukins atvinnuleysis.
- Bæta verður fjárhagslega stöðu fólks sem kys að fara af vinnumarkaði í frekara nám. Þá þarf að styrkja menntakerfið sérstaklega á meðan niðursveiflan í efnahagslífinu varir.
- Gæta verður að því að langtíma atvinnuleysi nái ekki að festa rætur.
- Huga verður sérstaklega að málefnum vaxandi atvinnugreina, sem og að styðja við bakið á nýsköpunarfyrirtækjum til að auka fjölbreytni í atvinnulífinu.
- Stuðla þarf að sjálfbærri nýtingu auðlindanna og tryggja að þær verði nýttar í þágu almennings.
- Styrkja þarf rekstrargrundvöll landbúnaðarins og stuðla að nýliðun innan greinarinnar. Gefa þarf bændum ráðrúm til að laga sig að breyttu umhverfi og bæta verður kjör þeirra.
- Málefnum sjávarútvegsins, aðalútflutningsgreinar þjóðarinnar, verður að sinna með markvissum hætti.
- Hvatt er til innkaupa á íslenskum afurðum til að tryggja íslenska framleiðslu og atvinnu.
- Tryggja þarf að íslensk framleiðsla njóti bestu kjara á orkuverði.
- Auka þarf fjölbreytni atvinnulífsins.
- Hraðað verði sem kostur er gjaldeyrisskapandi framkvæmdum.
- Áhersla verði lögð á að styrkja menningartengda atvinnustarfsemi.
- Tryggja þarf með ákvæði í stjórnarskrá að allar auðlindir verði í almannaeygu.